

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	42997
Nom	Ciutadania cosmopolita i desenvolupament humà
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	5.0
Curs acadèmic	2024 - 2025

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2136 - M.U. Ètica i Democr. 2012	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2136 - M.U. Ètica i Democr. 2012	2 - Ciutadania i democràcia en un món global	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
PEREZ ZAFRILLA, PEDRO JESUS	359 - Filosofia

RESUM**Descripció / Continguts**

Este curs analitza les claus filosòfiques dels processos que configuren l'orde global actual: la recessió de la democràcia, l'ascens dels populismes, el fenomen de la polarització política, la transformació digital de l'opinió pública o els nous equilibris geopolítics després de la irrupció del Sud global. Estes qüestions seran abordades des d'un enfocament interdisciplinari que combina les aportacions de la filosofia, la politologia i la neuropolítica.

Així mateix, este curs té per objectiu capacitar a l'alumnat per a saber reconèixer els elements que subjauen a les estratègies polítiques en les dinàmiques de polarització i la formació de narratives, la configuració de l'esfera pública digital, el paper dels actors geopolítics nacionals i supranacionals o el comportament dels subjectes en els plans polític i econòmic, tant en el món en línia com *offline*.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENTATGE (RD 822/2021)

2136 - M.U. Ètica i Democr. 2012

- Conèixer i saber utilitzar els models de racionalitat pràctica i l'argumentació moral i política.
- Conèixer i aplicar els drets fonamentals i d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones, els principis d'igualtat d'oportunitats i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat i els valors propis d'una cultura de la pau i de valors democràtics.
- Conèixer les distintes teories de la ciutadania i la democràcia, així com les qüestions estretament lligades a aquestes, com ara interculturalitat, desenvolupament humà, justícia global i ètica cívica.
- Comprendre críticament el caràcter de permanència i historicitat dels valors morals i democràtics, així com els diversos corrents i tendències per encarnar-los, tant a nivell nacional com internacional, amb una referència especial a l'ètica del desenvolupament.
- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Projectar sobre problemes concrets els seus coneixements i saber resumir i extractar els arguments i les conclusions més rellevants per a la seva resolució.
- Participar en debats i discussions, dirigir-los i ser capaços de resumir-los i extraure d'ells les conclusions més rellevants.

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

Després del procés d'ensenyament-aprenentatge, l'alumne serà capaç de:

- Dilucidar si els processos actuals de globalització política tenen una legitimació democràtica suficient.
- Reconèixer les diferents aproximacions al cosmopolitisme i el seu caràcter idealista o realista.
- Identificar com es construeixen i es mantenen les hegemonies a nivell geopolític.
- Conèixer les causes de l'auge del populisme i les seues tècniques de manipulació del discurs públic.
- Reconstruir històric-críticament els processos de democratització desenvolupats en l'últim segle.
- Discriminar entre els diferents models de desenvolupament, i els avantatges i inconvenients de cadascun.
- Reflexionar sobre el model de consum en les societats capitalistes.
- Comprendre les bases socials, psicològiques i econòmiques de la pobresa.
- Saber distingir entre les diferents formes de *aporofobia (directa i obliqua) i la seua connexió amb la protecció de l'estatus.
- Identificar les tendències psicològiques que subjauen al comportament humà en el consum de béns i en l'entorn digital.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Precedents de la ciutadania cosmopolita

Precedents històrics del cosmopolitisme: dret romà, iusnaturalisme, Francesc de Vitòria.

2. El ideal cosmopolita

El cosmopolitisme kantià

3. El realisme polític

Lectura realista dels conflictes geopolítics, d'air i de hui: Tucídides, Maquiavelo, Schmitt.

4. La ment política

La dimensió emocional del comportament polític: sesgos cognitius i tribalisme.

5. Crisi de la democràcia: el populisme

Fixació del marc, creació del relat i formació d'hegemonies.

6. La polarització política

La recessió democràtica. D'adversaris a enemics. La divisió social com a estratègia política.

7. ¡Zasca! Configuració i distorsió del debat públic actual

Del diàleg a la lluita de narratives. Aristòtil i Kant no es prenerien en seri les tertúlies, per què tú sí? La animalització i privatització de la esfera pública.

8. Història conceptual de l'economia

L'economia a través dels paradigmes filosòfics: el oikos, l'individu amb desitjos infinits i la fan demulació

9. ¡Hacedme casito! El comportament dels subjectes en el mon online

Impulsos latents a lús de les xarxes socials. Exhibicionisme moral, polarització artificial i opinions luxoses.

10. Aporofòbia i protecció de l'estatus

Aporofòbia directa i aporofòbia oblicua. La protecció del estatus como patología social.

11. Pobresa com a manca de llibertat

Teoria de les capacitats d'Amartya Sen. Preferències adaptatives i renda básica.

12. Humanitzar el desenvolupament

Models de desenvolupament i vida digna. Felicitat i acumulació de bens: ser més o tenir més.

13. El enfocament institucional del desenvolupament

Acemoglu i Robinson: Les institucions com a claus del desenvolupament (i del subdesenvolupament) del pobles.

14. La insubordinació fundant

Marcelo Gullo: La insubordinació ideològica i el impuls estatal com motors del desenvolupament

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	26,00	100
Tutories reglades	2,00	100
Seminaris	2,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	5,00	0
Elaboració de treballs individuals	15,00	0
Estudi i treball autònom	40,00	0
Resolució de casos pràctics	15,00	0
TOTAL	105,00	

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia d'ensenyament-aprenentatge habitual serà la de seminari de treball, per la qual cosa és imprescindible que hi hagi un estudi previ i autònom per part de l'alumnat i una discussió i participació en les sessions de seminari que són obligatòries.

D'altra banda, s'informarà dels congressos i seminaris i altres activitats en què els alumnes poden participar, obtenint amb això crèdits del Programa.

AVALUACIÓ

L'avaluació té un caràcter continu, flexible i personalitzat, de manera que cada alumne establirà un pla de treball singularitzat segons l'àrea del qual provingui, els interessos que manifesti en la investigació i les seves inquietuds professionals. Els criteris d'avaluació més comuns s'estableixen entorn de tres àrees:

- Assistència i participació significativa en classes i seminaris;
- Capacitat d'anàlisi crítica i claredat en les exposicions;

c. - Presentació de treballs finals de les respectives matèries, seguint els criteris científics internacionals.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- ACEMOGLU, Daron y ROBINSON, James. Por qué fracasan los países. Los orígenes del poder, la prosperidad y la pobreza. Barcelona: Deusto, 2017.
- ARISTÓTELES. Política. Madrid: Gredos, 2000.
- CONILL, Jesús. Horizontes de economía ética. Aristóteles, Adam Smith, Amartya Sen. Madrid: Tecnos, 2004.
- CORTINA, Adela. Ética cosmopolita. Barcelona: Paidós, 2021.
 - Aporofobia, el rechazo al pobre. Barcelona: Paidós, 2017.
 - Por una ética del consumo. La ciudadanía del consumidor en un mundo global. Madrid: Taurus, 2002.
- BRENNAN, Jason. Contra la democracia. Madrid: Deusto, 2018.
- GOULET, Denis. Ética del desarrollo. Guía teórica y práctica. Madrid: EIPALA, 1999.
- GULLO, Marcelo. La insubordinación fundante. Breve historia de la construcción del poder de las naciones. Caracas: El perro y la rana, 2015.
- HABERMAS, Jürgen. El Occidente escindido: pequeños escritos políticos X. Madrid: Trotta, 2006.
- HAIDT, Jonathan. La mente de los justos. Por qué la política y la religión dividen a la gente sensata. Barcelona: Deusto, 2019.
- HUNTINGTON, Samuel. La tercera ola. La democratización a finales del siglo XX. Barcelona: Paidós, 1994.
- KANT, Immanuel. Sobre la paz perpetua. Madrid: Alianza, 2001.
- LAKOFF, George. No pienses en un elefante: lenguaje y debate público. Madrid: Editorial Complutense, 2007.
- LEVITSKY, Steven y ZIBLAT, Daniel. Cómo mueren las democracias. Barcelona: Paidós, 2018.
- MAQUIAVELO, Nicolás. Discursos sobre la primera década de Tito Livio. Madrid: Alianza, 2000.
- MOUNK, Yascha. El pueblo contra la democracia. Barcelona: Paidós, 2018.
- PÉREZ ZAFRILLA, Pedro Jesús. Clásicos de la filosofía política. Su influencia en la era de las redes sociales. Valencia: Tirant Humanidades, 2024.
 - El reverso de la aporofobia: la protección del estatus como patología social, Daimon (en prensa).
 - La paradoja aristotélica: cómo los discursos expresivos animalizan el debate público, Isegoría, 2022.

- SCHMITT, Carl. El concepto de lo político. Madrid: Alianza, 1999.
- SEN, Amartya. Desarrollo y libertad. Barcelona: Planeta, 1999
- VITORIA, Francisco de. Relectio de indis: carta magna de los indios. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1989

